

**PROJEKT HRANAFINA
– HRVATSKO ANATOMSKO I FIZIOLOŠKO NAZIVLJE**

**PROJECT HRANAFINA
– CROATIAN ANATOMICAL AND PHYSIOLOGICAL TERMINOLOGY**

MARIN VODANOVIĆ*

Deskriptori: Anatomija; Fiziologija; Nazivlje; Hrvatska

Sažetak. HRANAFINA – Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje projekt je Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koji financira Hrvatska zaklada za znanost. Projekt se provodi u suradnji s hrvatskim sveučilištima koja imaju medicinske fakultete. Ima dva cilja: prvo, izgraditi hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje te drugo: popularizirati uporabu hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja među zdravstvenim radnicima, studentima medicine, znanstvenicima i prevoditeljima. Međunarodno prepoznati stručnjaci s hrvatskih fakulteta biomedicinske skupine i jezikoslovci uključeni su u projekt. Sve projektne aktivnosti dogovaraju se u suradnji s nacionalnim koordinatorom za izgradnju hrvatskoga strukovnog nazivlja. Projekt oplemenjuje hrvatsko strukovno nazivlje i hrvatski jezik općenito, povećava kompetitivnost hrvatskih znanstvenika na međunarodnoj razini te olakšava uključivanje hrvatskih znanstvenika, zdravstvenih radnika i studenata zdravstvenih usmjerenja u europske projekte. Sve dodatne informacije dostupne su na: <http://hranafina.sfzg.hr/>.

Descriptors: Anatomy; Physiology; Terminology as topic; Croatia

Summary. HRANAFINA – Croatian Anatomical and Physiological Terminology is a project of the University of Zagreb School of Dental Medicine funded by the Croatian Science Foundation. It is performed in cooperation with other Croatian universities with medical schools. This project has a two-pronged aim: firstly, building of Croatian anatomical and physiological terminology and secondly, Croatian anatomical and physiological terminology usage popularization between health professionals, medical students, scientists and translators. Internationally recognized experts from Croatian universities with medical faculties and linguistics experts are involved in the project. All project activities are coordinated in agreement with the National Coordinator for Development of Croatian Professional Terminology. The project enhances Croatian professional terminology and Croatian language in general, increases competitiveness of Croatian scientists on international level and facilitates the involvement of Croatian scientists, health care providers and medical students in European projects. All further information are available at: <http://hranafina.sfzg.hr/>.

Liječ Vjesn 2012;134:297–298

U standardni hrvatski jezik sve češće prodiru nove riječi, nazivi i izrazi koji potječu iz raznih stranih jezika, a najviše iz engleskoga i njemačkoga. Te nove riječi i nazive možemo svakodnevno pronaći u svim javnim medijima od tiska i televizije do radija i naravno interneta. Ako je jezik iz kojeg te riječi potječu slušatelju nepoznat, vrlo vjerojatno neće moći shvatiti i ispravno protumačiti njihovo značenje.

Hrvatska medicinska literatura gotovo svakodnevno biva obogaćena novim knjigama, udžbenicima, priručnicima i ostalom literaturom. U nekim slučajevima radi se o izvornim hrvatskim publikacijama, a u nekim o prijevodima stranih izdanja, i to najčešće s engleskog ili njemačkog jezika. Ne ulazeći u strukovnu i znanstvenu vrijednost hrvatske medicinske literature, vrlo lako je primijetiti da postoji izrazita jezična neujednačenost među pojedinim izdanjima, a u nekim slučajevima nažalost i unutar istog izdanja u različitim poglavljima. Manjak odgovarajućih hrvatskih istovrijednica za pojedine medicinske nazive, njihova nedosljedna primjena te nekritičko uvrštavanje stranih naziva kao jednakovrijednih u hrvatske tekstove nerijetko odražavaju jezičnu zbilju u hrvatskoj medicinskoj literaturi. Stoga su takvi tekstovi često nerazumljivi, nejasni i teški za čitanje.¹

Nažalost, problem koji nekritički uvršteni strani izrazi predstavljaju u hrvatskoj medicinskoj literaturi ne ostaje og-

raničen samo na čitatelje takve literature, nego se eksponecijalno širi. Naime, zdravstveni radnici koji su tijekom svoje izobrazbe naviknuti na uporabu nekog naziva, neovisno o tome je li on u duhu hrvatskog jezika ili nije, nastavljaju se tim nazivom koristiti i u pisanoj i verbalnoj komunikaciji s pacijentima. Stoga pacijenti nerijetko ostaju zbunjeni nakon razgovora s liječnikom jer nisu sigurni da su razumjeli značenje onoga što im je liječnik rekao. Izjave liječnika koje obiluju stručnim nazivima pacijentima postaju dodatno nerazumljive ako liječnik rabi strane nazive i u hrvatskom jeziku i u svim ostalim neengleskim jezicima.^{2–4}

Projekt HRANAFINA

Ideja o pokretanju projekta »Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – HRANAFINA« nastala je kao rezultat uspješno provedenog i izvrsno ocijenjenog projekta »Hrvatsko stomatološko nazivlje – HRSTON« koji je tijekom 2009. i

* **Zavod za dentalnu antropologiju, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu** (Marin Vodanović, dr. med. dent.)

Adresa za dopisivanje: Dr. M. Vodanović, Zavod za dentalnu antropologiju, Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Gundulićeva 5, 10000 Zagreb, e-pošta: vodanovic@sfzg.hr

Primljeno 25. rujna 2012., prihvaćeno 26. rujna 2012.

2010. financirala Hrvatska zaklada za znanost, a koji se provodio na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Znanja i iskustva stečena na tom projektu te odlična suradnja i komunikacijski kanali izgrađeni između stručnjaka s područja stomatologije i medicine sa stručnjacima s područja jezikoslovlja temelj su i okosnica jednogodišnjeg projekta HRANAFINA koji će se provoditi tijekom 2012. i 2013. godine.

Projektom HRANAFINA obuhvaćena su dva temeljna i međusobno srodna medicinska područja: anatomija i fiziologija, koja čine nezaobilaznu osnovu u izobrazbi svih zdravstvenih radnika, i onih srednjoškolske (medicinske sestre, zdravstveni tehničari i dr.) i onih sveučilišne razine (liječnici, stomatolozi, farmaceuti i dr.). Anatomija i fiziologija dva su područja medicine koja na neki način čine ishodište svih ostalih medicinskih područja, jer ne postoji dio medicine u kojem se može djelovati bez poznavanja anatomije i fiziologije. Samo nazivlje koje se rabi u ova dva područja neizostavan je dio nazivlja ostalih medicinskih područja. Zato se anatomsko i fiziološko nazivlje može smatrati temeljem medicinskog nazivlja i logičnim prvim korakom u izgradnji hrvatskog nazivlja medicinske struke. Pojedini područjima hrvatskoga medicinskog nazivlja do sada se bavilo više eminentnih stručnjaka koji su uspostavili temelje za uspješno usustavljanje hrvatskih medicinskih naziva s područja anatomije i fiziologije.⁵⁻¹⁴ Ipak, projekt HRANAFINA uz projekt HRSTON prvi je projekt gdje se pod okriljem Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, a unutar programa Izgradnja hrvatskoga strukovnog nazivlja, provodi sustavna izgradnja medicinskog nazivlja s područja anatomije i fiziologije zasnovana na terminološkim načelima.

Projekt HRANAFINA ima za osnovne ciljeve sustavno izgraditi hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje u suradnji s relevantnim stručnjacima pojedinih područja te popularizirati uporabu hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja u govoru i pismu uz istodobnu izobrazbu među zdravstvenim radnicima i ostalim zainteresiranima o važnosti izgrađivanja i očuvanja hrvatskoga strukovnog jezika. Smatra se da se time hrvatsko medicinsko nazivlje ne samo izgrađuje i obogaćuje nego se i čuva od propadanja i prikrivene jezične preobrazbe kojoj je izloženo nekompetentnošću zbog sve češćega nekritičkog uvrštavanja stranih naziva u hrvatski jezični korpus pod zaštitnom koprenom stajališta da jezik mora biti otvoren i dinamičan, što je točno, ali to ne smije podrazumijevati kaotičnost i neorganiziranost.

Na projektu aktivno djeluje 19 suradnika sa Stomatološkom i Medicinskom fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Medicinskog fakulteta u Rijeci i Medicinskog fakulteta u Splitu. Kako bi se napravio učinkovit spoj iskustva i entuzijazma, među suradnicima ima i profesora emeritusa, redovitih i izvanrednih profesora, docenata, asistenata i znanstvenih novaka. Jezikoslovnu potporu radu suradnicima s područja medicine pruža tim suradnika iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Iako su prostorno dislocirani, suradnici pri

obradi naziva svakodnevno međusobno komuniciraju elektroničkim putem, a sastaju se i na terminološkim radionicama na kojima izmjenjuju iskustva u dosadašnjem radu te raspravljaju o stručno-jezičnim nedoumicama vezanima uz pojedini naziv. Svi se nazivi u sklopu projekta unose u elektroničku bazu e-STRUNA (<http://struna.ihjj.hr/>) gdje se klasificiraju na preporučene, dopuštene, zastarjele, nepreporučene ili žargonizme. Nakon završetka projekta nazivi će biti dostupni u otvorenom dijelu baze e-STRUNA.

Svi koji su zainteresirani za suradnju na ovom projektu mogu se javiti na hranafina@sfzg.hr.

Zaključak

Izgradnja hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja zahtijeva suradnju stručnjaka s područja medicine i jezikoslovaca, koji jedino zajedničkim naporima mogu stvoriti nove medicinske nazive koji odgovaraju duhu hrvatskog jezika. Projekt HRANAFINA ogledni je primjer kako se ta suradnja može razvijati i kojim pozitivnim učincima može rezultirati.

Sve obavijesti o projektu dostupne su na mrežnim stranicama projekta <http://hranafina.sfzg.hr> i Hrvatske zaklade za znanost (<http://www.hrzz.hr/>). Osim toga, na mrežnim stranicama projekta mogu se pronaći odgovori na pojedine jezične teškoće te dobiti savjeti i odgovori na jezične probleme i nedoumice.

LITERATURA

1. *Gjuran-Coha A.* Terminologizacija jezika medicinske struke. *Med Flumin* 2011;47(1):4–14.
2. *Komarić N, Bedford S, van Driel ML.* Two sides of the coin: patient and provider perceptions of health care delivery to patients from culturally and linguistically diverse backgrounds. *BMC Health Serv Res* 2012; 12(1):322.
3. *Raos N.* O potrebi razlikovanja hrvatskoga i engleskog jezika. *Arh Hig Rada Toksikol* 2006;57:405–412.
4. *Štefić L, Mravak-Stipetić M, Borić V.* Kolokacije u jeziku stomatologije: primjeri iz oralne medicine. *Acta Stomatol Croat* 2010;44(3):176–87.
5. *Cekić Arambašin A.* Oralna medicina – nesporednosti nazivlja. *Hrvatski stomatološki vjesnik* 2004;11(4):2–3.
6. *Dražančić A.* Nazivlje u ginekologiji i porodništvu. Zagreb: Naklada Ljevak; 2001.
7. *Lapter V.* Stomatološki leksikon. Zagreb: Globus; 1990.
8. *Loknar V.* Teme iz medicinskog nazivlja. Zagreb: Jugoslavenska medicinska naklada; 1988.
9. *Padovan I (ur).* Enciklopedijski rječnik humanog i veterinarskog medicinskog nazivlja. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža; 2006.
10. *Padovan I.* Medicinski leksikon. Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža; 1990.
11. *Rudeš M, Marušić A.* Eponimi u anatomiji. Zagreb: Medicinska naklada; 2009.
12. *Tanay V.* Hrvatsko-engleski rječnik medicinskog nazivlja. Zagreb: Medicinska naklada; 2003.
13. *Vodanović M, Štambuk D, Ostroški Anić A.* Stomatološko nazivlje. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2010.
14. *Vodanović M.* Englesko-njemačko-hrvatski stomatološki rječnik. Zagreb: Školska knjiga; 2005.